

Їх розвиток не має сталого й лінійного характеру, а зумовлюється складним комплексом різнопланових об'єктивних і суб'єктивних, внутрішніх і зовнішніх чинників. Тому із виокремленням проблеми четвертого покоління прав людини та необхідністю удосконалення механізму забезпечення прав дитини міняється зміст діяльності держави та зміст її функцій. Стало очевидним, що у рамках однієї чи двох функцій вирішити питання реалізації та захисту прав дитини не можливо. Ці проблеми мають пронизувати увесь механізм державної діяльності.

Оскільки функції держави є неодмінним джерелом структурування державного механізму, основою для інституціалізації функцій органів державної влади, позначене вище має відобразитися і в інституційній сфері держави.

Отже, функції держави тісно пов'язані з правом, яке виступає ключовим упорядковуючим, стабілізуючим, обмежуючим та регулюючим чинником як у їх конституюванні, так і в їх реалізації. Права людини, права дитини та функції держави мають взаємно детермінований характер і характеризуються наявністю численних обопільних зв'язків і взаємодій.

Неодноразово констатована об'єктивно існуюча численність, різноманітність та різноплановість функцій держави є основою для застосування науково обґрунтованих класифікаційних підходів до характеристики цих функцій та опрацювання наукових і прикладних правових інструментів забезпечення трансформації функцій держави у мінливих суспільних умовах, зокрема відповідно до зміни соціального призначення, цілей і завдань держави.

УДК 340.115.7

Гене́за законодавства з прав дитини

Genesis zakonodavstva s rights ditini

Кузнєцова Л.В.

*старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін Східноєвропейського
університету економіки і менеджменту (м. Черкаси)*

В суспільстві панує теза, для того, щоб мати щасливе майбутнє всі люди повинні мати рівні права. Проте така рівність, як закладено в цивільному законодавстві залежить від віку та стану здоров'я. Адже дитину жодним чином не можна прирівнювати до дорослої людини, у тому числі й у правових аспектах. Дитина має бути забезпечена особливими правами, особливим захистом, що мають часовий вимір і спеціальне призначення. Це обумовлено її фізичною, розумовою, моральною та духовною незрілістю. І для того, щоб дитина стала зрілою людиною у всіх відношеннях, їй необхідно мати певні спеціальні, додаткові можливості.

Можливість мати такі права та ними користуватися в своїй переважній більшості залежить від економічного стану держави та добробуту в сім'ї. Яскравим прикладом цьому є свідчення джерел звичаєвого права, які регламентували трудові відносини найманої праці дітей і їх передачу до навчання; на сучасному рівні це договори з неповнолітніми та учнівські договори. Батьки мали повне право віддавати дітей у найм на роботу. Так описує дитячий найм, у своєму романі "Хіба ревуть воли, як ясла повні?" класик української літератури П.Мирний: "...Ось минуло дванадцять літ. Восени радиться Мотря з матір'ю: - Чи не наняти б нам Чіпку хоч за харч служити? ". ... На весну знову радиться Мотря з матір'ю. - Наняти б Чіпку..." [3, с.213]. Тобто скрутне матеріальне становище, спонукало використовувати працю дітей для елементарного виживання. Таким чином в кінці XIX на початку XX століття почали розглядатися права дитини, як заходи захисту від економічної експлуатації.

Фактично - трудовим законодавством, яке в силу історичних подій діяло і на території українських земель 01 червня 1982 року введено в дію Закон «Про малолітніх, які працюють на заводах, фабриках, мануфактурах», згідно з яким не допускалися до робіт

діти обох статей, що не досягли 12-річного віку. Малолітні у віці від 12 до 15 років не могли притягуватися до роботи більше 8 годин на добу. Закон забороняв роботу дітей у віці від 12 до 15 років «в недільні і високоурочисті дні» [1, с.431]. А 05 червня 1884 року був виданий закон «Про стягнення за порушення постанов про роботу малолітніх на фабриках, заводах, мануфактурах та в ремісничих закладах», 03 червня 1885 р. приймається Закон «Про заборону нічної роботи неповнолітніх і жінок на фабриках, заводах і мануфактурах» [1, с.446].

Першим міжнародним нормативно-правовим джерелом стала Женевська декларація прав дитини (1924 р.) і була спрямована на створення умов, що забезпечують нормальний фізичний і психічний розвиток дитини, право дитини на допомогу, належне виховання, захист. І саме ця Декларація стала наріжним каменем всього майбутнього міжнародного розвитку правових ініціатив стосовно прав дитини. Після другої Світової Війни в 1959 році була прийнята Декларація прав дитини, яка містить 10 соціальних й правових принципів, які значно вплинули на політику і справи уряду і людей в усьому світі.

В 1989 році Генеральною Асамблеєю ООН приймається Конвенція про права дитини, яка ратифікована Постановою Верховної Ради України №789ХІІ (78912) від 27 лютого 1991 року та набула чинності для України 27 вересня 1991 року.

Стосовно сучасного українського законодавства з прав дитини, то в першу чергу варто зазначити Конституцію України, прийняту 28 червня 1996 року, яка гарантує рівність у правах дітей незалежно від походження, а також від того, народилися вони в шлюбі чи ні. Також варто наголосити на Законі України «Про охорону дитинства»[5], який визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і покликаний забезпечити реалізацію прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток, встановивши основні засади державної політики в цій сфері. Уперше в історії національного законодавства у цьому Законі введено положення, яке забороняє тілесні покарання дітей у родині.

Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [6] визначає загальні засади створення організаційних, соціально-економічних, політико-правових умов соціального становлення та розвитку молодих громадян України в інтересах особистості, суспільства та держави, основні напрямки реалізації державної молодіжної політики в Україні щодо соціального становлення та розвитку молоді.

Таким чином, законодавча база в частині захисту прав дитини розвинена як на міжнародному так і на національному рівні, проте як окреслювалося вище належний захист залежить від соціально-економічного становища держави.

Список використаних джерел

- 1.Іванов В.М. Практикум з історії держави і права України: Навч. посібник /В.М. Іванов. – К.: МАУП, 2006. – 728с.
- 2.Конституція України [Електронний ресурс]: закон України, від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
- 3.Мирний П. Твори. Видавництво: Молодь / П.Мирний.- К., 1980р. – 414с.
- 4.Основні міжнародні документи з прав людини [Електронний ресурс] // <http://tu.osvita.ua/vnz/reports/law/9727/>
- 5.Про охорону дитинства [Електронний ресурс]: закон України, від 26.04.2001 № 2402-ІІІ. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
- 6.Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні [Електронний ресурс]: закон України, від 05.02.1993 № 2998-ХІІ. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>

Міжнародний досвід захисту права дитини на безпечний інформаційний простір

Новицька Н.Б.

*(доктор юридичних наук, старший науковий співробітник ННІ права
Університету ДФС України)*

Новицький А.М.

(доктор юридичних наук, професор ННІ права Університету ДФС України)